
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Κοινωνιολογική Έρευνα – Μέθοδοι και Τεχνικές

1. Ο Κύκλος της Κοινωνικής Έρευνας

Ερώτηση πολλαπλής επιλογής

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση, τοποθετώντας σε κύκλο το γράμμα της αρίθμησής της.

1. Η επιλογή των τρόπων με τους οποίους οι κοινωνιολόγοι – ερευνητές θα συγκεντρώσουν τα στοιχεία που τους ενδιαφέρουν (π.χ. με προσωπικές συνεντεύξεις ή με την αποστολή ερωτηματολογίου με το ταχυδρομείο) γίνεται στο στάδιο:
 - α) επιλογή τεχνικών συγκέντρωσης στοιχείων
 - β) επιλογή του προβλήματος, του θέματος της έρευνας
 - γ) επιλογή σχεδίου έρευνας / μεθόδου εργασίας
 - δ) θεωρητικός προβληματισμός

2. Η συγκέντρωση με διάφορους τρόπους των στοιχείων τα οποία ο ερευνητής ή οι ερευνητές έχουν κρίνει ως απαραίτητα να μελετηθούν για να είναι δυνατή η εξαγωγή έγκυρων συμπερασμάτων, γίνεται στο στάδιο:
 - α) διεξαγωγή της προέρευνας
 - β) διατύπωση υποθέσεων
 - γ) συλλογή στοιχείων
 - δ) βιβλιογραφική έρευνα

Ερώτηση διάταξης

Στη στήλη Α' η πορεία του κύκλου κοινωνικής έρευνας είναι λανθασμένη. Στη στήλη Β' να γράψετε τη σωστή πορεία.

Α'	Β'
1. Θεωρητικός προβληματισμός.
2. Ερμηνεία των δεδομένων.
3. Διατύπωση υποθέσεων.
4. Διεξαγωγή προέρευνας.
5. Βιβλιογραφική έρευνα.
6. Συλλογή στοιχείων.
7. Επιλογή σχεδίου έρευνας / μεθόδου εργασίας.
8. Πρακτικές προεκτάσεις.
9. Ανάλυση δεδομένων.
10. Επιλογή τεχνικών συγκέντρωσης στοιχείων.
11. Η επιλογή του προβλήματος, του θέματος της έρευνας.

Ερώτηση αντιστοίχισης

Να γράψετε στο κενό αριστερά το γράμμα του δεδομένου της Β' στήλης, που αντιστοιχεί στο δεδομένο της Α' στήλης.

Α'	Β'
..... επιλογή σχεδίου έρευνας / μεθόδου εργασίας	α) συγκεντρώνονται με διάφορους τρόπους τα στοιχεία τα οποία ο ερευνητής ή οι ερευνητές έχουν κρίνει ως απαραίτητα να μελετηθούν για να είναι δυνατή η εξαγωγή συμπερασμάτων.
..... επιλογή τεχνικών συγκέντρωσης στοιχείων	β) τα συγκεντρωμένα στοιχεία μελετώνται, ομαδοποιούνται, συγκρίνονται, αναπαριστώνται και παρουσιάζονται με διάφορους τρόπους για να είναι η ανάλυση τους όσο το δυνατόν πλήρης και πολύπλευρη.
..... διεξαγωγή προέρευνας	γ) αποφασίζουν αν αυτή η έρευνα πραγματοποιηθεί με προσωπικές συνεντεύξεις ή με την αποστολή του ερωτηματολογίου με το ταχυδρομείο.
..... συλλογή στοιχείων	δ) επιλέγουν τη συγκεκριμένη μέθοδο έρευνας την οποία θα εφαρμόσουν και αποφασίζεται επίσης και ποιοι άνθρωποι θα αποτελέσουν το δείγμα της έρευνας.
..... ανάλυση δεδομένων	ε) το γενικό σχέδιο της έρευνας και οι τεχνικές που έχουν επιλεγεί για την πραγματοποίησή της, εφαρμόζεται σε ένα μικρό δείγμα, σε ένα μικρό σύνολο ανθρώπων.

Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Να αναφέρετε τους παράγοντες που καθορίζουν την επιλογή του θέματος μιας κοινωνικής έρευνας.
2. Να προσδιορίσετε τις επιλογές των κοινωνιολόγων – ερευνητών στο στάδιο της επιλογής σχεδίου έρευνας / μεθόδου εργασίας.
3. Να αναφέρετε τις ενέργειες των κοινωνιολόγων – ερευνητών στο στάδιο της ανάλυσης των δεδομένων.

Ερώτηση ανάπτυξης

Να εξηγήσετε την παρακάτω φράση: «Όμως, όποια τάση και αν ακολουθεί, όποια κοινωνιολογική σχολή και αν υιοθετεί, ο κοινωνιολόγος οφείλει να εργάζεται ως επιστήμονας».

2. Μέθοδοι και Τεχνικές Συλλογής και Ανάλυσης Στοιχείων

Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Να αποδώσετε με συντομία το νοηματικό περιεχόμενο των όρων σύμφωνα με τη διάκριση του Δ. Τσαούση:
 - α) μέθοδος:
 - β) τεχνική:
2. Να αναφέρετε τους τρόπους που χρησιμοποιούν οι Κοινωνιολόγοι προκειμένου να ερευνήσουν και να ερμηνεύσουν τα κοινωνικά φαινόμενα.

2.1. Παρατήρηση

Ερωτήσεις του τύπου «σωστό – λάθος»

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες, σημειώνοντας Χ στο αντίστοιχο πλαίσιο..

	Σωστό	Λάθος
α) Η αρχαιότερη μορφή επιστημονικής μεθόδου είναι η παρατήρηση.	☐	☐
β) Οι πρώτοι Κοινωνιολόγοι στηρίχθηκαν σε μεγάλο βαθμό στην παρατήρηση των κοινωνικών φαινομένων της εποχής τους για να τεκμηριώσουν την εγκυρότητα των αναλύσεών τους.	☐	☐
γ) Η παρατήρηση ως μέθοδος δε χρησιμοποιείται σήμερα από τους Κοινωνικούς επιστήμονες για τη μελέτη των κοινωνικών φαινομένων.	☐	☐
δ) Υποκείμενα μιας κοινωνικής έρευνας λέγονται οι ερευνητές που παρατηρούν ένα κοινωνικό φαινόμενο.	☐	☐

Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

- Να προσδιορίσετε με συντομία τους όρους:
 - παρατήρηση
 - συμμετοχική παρατήρηση
 - υποκείμενο της έρευνας
- Να αναφέρετε μια τεχνική εξασφάλισης της αντικειμενικότητας του ερευνητή στη μέθοδο της παρατήρησης.

Ερωτήσεις ανάπτυξης

Πηγή

«Η παρατήρηση ωστόσο δεν είναι ένα «φυσικό» δώρο, αλλά μια δραστηριότητα που απαιτεί μεγάλη επιδεξιότητα, για την οποία απαιτείται κάποιο εκτεταμένο υπόβαθρο γνώσης και κατανόησης, καθώς επίσης και ικανότητα πρωτοτυπίας στη σκέψη και αναγνώριση

των σημαντικών γεγονότων. Σίγουρα κάτι τέτοιο δεν είναι εύκολη δουλειά.

(Nisbet 1997, σελ. 15)

(...) Οι Cohen και Manion (1989) επιστούν την προσοχή σε κάποιες κριτικές που ασκήθηκαν σε συγκεκριμένη παρατήρηση:

Τα αποτελέσματα που συνήθως αναδύονται έπειτα από τη διεξαγωγή συμμετοχικής παρατήρησης συχνά περιγράφονται ως υποκειμενικά, μεροληπτικά, επηρεασμένα από την ιδιοσυγκρασία του παρατηρητή, και θεωρείται ότι στερούνται επακριβώς ποσοτικών μετρήσεων, ως εγγύηση της έρευνας και του πειραματισμού». (σελ. 129)

Μεθοδολογικός σχεδιασμός παιδαγωγικής και κοινωνικής έρευνας,
JUDITH BELL, GUTENBERG, Αθήνα 1997, σελ. 169-171

Αφού μελετήσετε τα παραπάνω κείμενα:

- α) να εξηγήσετε τι εννοούμε λέγοντας ότι ο ερευνητής πρέπει να διατηρήσει μια απόσταση αντικειμενικότητας από τους ανθρώπους που ερευνά.
- β) να προσδιορίσετε τον όρο «υποκείμενα της έρευνας» του ερευνητή των κοινωνικών φαινομένων.
- γ) να παρουσιάσετε μια απλή τεχνική εξασφάλισης της αντικειμενικότητας του ερευνητή.

2.2. Πείραμα

Ερωτήσεις του τύπου «σωστό – λάθος»

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες, σημειώνοντας X στο αντίστοιχο πλαίσιο..

Σωστό Λάθος

α) Το πείραμα είναι μια μέθοδος που μπορεί να χρησιμοποιηθεί στις Κοινωνικές επιστήμες στην ίδια έκταση που χρησιμοποιείται στις Φυσικές.	☐	☐
β) Στο κοινωνικό πείραμα ο ερευνητής αδυνατεί να ελέγξει όλες τις συνθήκες.	☐	☐

- γ) Τα αντικείμενα του πειράματος στις Κοινωνικές επιστήμες ενδείκνυται για την αυστηρή εφαρμογή της πειραματικής μεθόδου στις κοινωνικές έρευνες.

Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Να προσδιορίσετε τους τρόπους με τους οποίους το πείραμα χρησιμοποιείται από τις Κοινωνικές επιστήμες ως μέθοδος έρευνας.
2. Να περιγράψετε το πείραμα που οργάνωσε ο Στάνλεϋ Μίλγκραμ, με σκοπό τη μελέτη των ανθρώπινων αντιδράσεων, και να προσδιορίσετε:
 - α) τι πραγματικά ερευνούσε ο Μίλγκραμ με το πείραμα αυτό,
 - β) τα αποτελέσματα του πειράματος.

2.3. Κοινωνιομετρία

Ερώτηση ανάπτυξης

Ο Δ. Γ. Τσαούσης στο βιβλίο του Χρηστικό Λεξικό Κοινωνιολογίας στη σελ. 163 γράφει:

κοινωνιομετρία

sociometry

ΜΕΘΟΔΟΣ και ΤΕΧΝΙΚΗ που αναπτύχθηκε από τον Τζάκομπ Μορένο για την μελέτη της ΑΤΥΠΗΣ ΔΟΜΗΣ της κοινωνικής ομάδας, με βάση την εγγύτητα ή την απόσταση μεταξύ των μελών, όπως συνάγεται από τις προτιμήσεις, συμπάθειες και αντιπάθειες που εκφράζουν τα ίδια τα μέλη της ομάδας. Οι απαντήσεις που δίνουν τα μέλη της ομάδας κατά την ΚΟΙΝΩΝΙΟΜΕΤΡΙΚΗ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ αποτυπώνονται σε ένα ΚΟΙΝΩΝΙΟΓΡΑΜΜΑ.

Αφού μελετήσετε το παραπάνω κείμενο να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα:

- α) να ορίσετε τα σύνολα στα οποία εφαρμόζεται συνήθως η κοινωνιομετρική μέθοδος
- β) να προσδιορίσετε το αντικείμενο της μεθόδου
- γ) να εξηγήσετε τον όρο Κοινωνιόγραμμα
- δ) να αναφέρετε τη χρησιμότητα της μεθόδου

2.4. Δειγματοληπτική έρευνα

Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση, τοποθετώντας σε κύκλο το γράμμα της αριθμότης της.

1. Η δειγματοληπτική έρευνα μπορεί να ερευνήσει ένα θέμα που αφορά:
 - α) ένα συγκεκριμένο και μικρό σύνολο πληθυσμού
 - β) ένα μεγάλο σύνολο πληθυσμού
 - γ) και τα δυο παραπάνω
 - δ) κανένα από τα παραπάνω

2. Προκειμένου να ελέγχεται η εγκυρότητα των κάθε είδους σφυγμομετρήσεων, είναι πολύ σημαντικό να αναφέρεται μαζί με τα αποτελέσματα των σφυγμομετρήσεων και:
 - α) πόσοι άνθρωποι αποτέλεσαν το δείγμα της έρευνας.
 - β) ποιοι άνθρωποι αποτέλεσαν το δείγμα της έρευνας.
 - γ) το α και β

Ερωτήσεις αντιστοίχισης

1. Να γράψετε στο κενό αριστερά το γράμμα του δεδομένου της Β' στήλης, που αντιστοιχεί στο δεδομένο της Α' στήλης.

A'	B'
..... κλειστές τύπου ναι - όχι	α) λέγονται οι ερωτήσεις στις οποίες δίνεται μια σειρά, ένας κατάλογος απαντήσεων στον ερωτώμενο και εκείνος επιλέγει αυτήν που ταιριάζει καλύτερα.
..... κλειστές προκατασκευασμένων απαντήσεων	β) λέγονται οι ερωτήσεις όπου ο ερωτώμενος είναι ελεύθερος να απαντήσει όπως νομίζει.
..... ανοιχτές	γ) λέγονται οι ερωτήσεις στις οποίες ο ερωτώμενος απαντά συνήθως με ναι ή όχι.

2. Να γράψετε στο κενό αριστερά το γράμμα του δεδομένου της Β' στήλης, που αντιστοιχεί στο δεδομένο της Α' στήλης.

Α'	Β'
..... ανεξάρτητη μεταβλητή	α) ονομάζεται εκείνος ο παράγοντας, εκείνο το χαρακτηριστικό στοιχείο ή γνώρισμα, του οποίου η αλλαγή συνεπάγεται μια αλλαγή και σε κάποιον άλλο παράγοντα, χαρακτηριστικό στοιχείο ή γνώρισμα με το οποίο βρίσκεται σε στενή σχέση.
..... εξαρτημένη μεταβλητή	β) ονομάζεται εκείνος ο παράγοντας, εκείνο το χαρακτηριστικό στοιχείο ή γνώρισμα, που αλλάζει μόλις αλλάξει κάποιος παράγοντας, χαρακτηριστικό στοιχείο ή γνώρισμα με το οποίο βρίσκεται σε στενή σχέση.

Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Να αναφέρετε τον χαρακτήρα των ερωτήσεων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε ένα ερωτηματολόγιο δειγματοληπτικής έρευνας.
2. Να προσδιορίσετε τους όρους:
 - α) αντιπροσωπευτικό δείγμα
 - β) «ανεξάρτητη μεταβλητή»
 - γ) «εξαρτημένη μεταβλητή»
3. Να αποδώσετε με συντομία το νοηματικό περιεχόμενο των όρων:
 - α) σφυγμομέτρηση
 - β) γνώμη
 - γ) κοινή γνώμη
4. Να αναφέρετε τις τεχνικές συγκέντρωσης των απαντήσεων των σφυγμομετρήσεων.

Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Να προσδιορίσετε, αναφέροντας και σχετικά παραδείγματα τις ερωτήσεις:
 - α) τύπου ΝΑΙ - ΟΧΙ
 - β) κλειστές προκατασκευασμένων απαντήσεων
 - γ) ανοιχτές
2. Να προσδιορίσετε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα που παρουσιάζει η χρήση ερωτήσεων κλειστού και ανοιχτού τύπου σε μια κοινωνική έρευνα.

2.5. Απογραφική έρευνα

Ερωτήσεις του τύπου «σωστό – λάθος»

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες, σημειώνοντας Χ στο αντίστοιχο πλαίσιο.

	Σωστό	Λάθος
α) Η πιο γνωστή απογραφική έρευνα είναι η δημοσκόπηση	☐	☐
β) Η γενική απογραφή του πληθυσμού πραγματοποιείται στην Ελλάδα κάθε 10 χρόνια.	☐	☐
γ) Το δημογραφικό πρόβλημα θεωρείται ως ένα από τα σοβαρότερα μακροχρόνια προβλήματα της σύγχρονης Ελληνικής κοινωνίας.	☐	☐

Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση, τοποθετώντας σε κύκλο το γράμμα της αρίθμησής της.

1. Η απογραφική έρευνα μπορεί να ερευνήσει ένα θέμα που αφορά:
 - α) ένα μικρό σύνολο πληθυσμού
 - β) ένα μεγάλο σύνολο πληθυσμού
 - γ) και τα δυο παραπάνω
 - δ) κανένα από τα παραπάνω

2. Η πιο γνωστή απογραφική έρευνα είναι:

- α) η δημοσκόπηση
 - β) η γενική απογραφή του πληθυσμού
 - γ) έρευνα τεκμηρίων
3. Η γενική απογραφή του πληθυσμού πραγματοποιείται στην Ελλάδα κάθε:
- α) 5 χρόνια
 - β) 10 χρόνια
 - γ) 15 χρόνια

Ερώτηση σύντομης απάντησης

Να προσδιορίσετε το αντικείμενο μελέτης της απογραφικής έρευνας.

2.6. Έρευνα τεκμηρίων

Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Να παρουσιάσετε το υλικό που χρησιμοποιείται κατά την έρευνα των τεκμηρίων στη μελέτη των κοινωνικών φαινομένων.
2. Να προσδιορίσετε τη βασική διαφορά της μεθόδου έρευνα των τεκμηρίων από τις άλλες μεθόδους κοινωνικής έρευνας.

3. Εφαρμογή. Παράδειγμα κοινωνιολογικής έρευνας.

Εργασία 2η

Οι μαθητές και οι μαθήτριες της τάξης να χωριστούν σε δυο ομάδες με σκοπό τη δημιουργία του κοινωνιογράμματος της τάξης.

Η πρώτη ομάδα θα θέσει το ερώτημα: «με ποιο συμμαθητή ή ποια συμμαθήτρια θα θέλατε να συνεργαστείτε για να ετοιμάσετε μια εργασία που σας δόθηκε από τον καθηγητή σε κάποιο μάθημα;»

Να ζητηθεί να γράψουν σε ένα χαρτί πρώτο το ονοματεπώνυμο τους και δεύτερο το ονοματεπώνυμο του συμμαθητή ή της συμμαθήτριας που επιθυμούν να συνεργαστούν.

Η δεύτερη ομάδα στο επόμενο μάθημα θα θέσει το ερώτημα: «ποιο συμμαθητή ή ποια συμμαθήτρια θα θέλατε να κάνετε παρέα σε μια έξοδο του τμήματος σας για διασκέδαση;»

Να ζητηθεί να γράψουν σε ένα χαρτί πρώτο το όνομα τους και δεύτερο το ονοματεπώνυμο του συμμαθητή ή της συμμαθήτριας που επιθυμούν να κάνουν παρέα.

Στη συνέχεια:

1. Να συγκεντρωθούν τα στοιχεία από την κάθε ομάδα.
2. Με τη βοήθεια του καθηγητή ή της καθηγήτριας να ετοιμάσουν το κοινωνιόγραμμα της τάξης για το κάθε θέμα χωριστά.
3. Να παρουσιαστούν στην τάξη, και να αναλυθούν.
4. Να γίνει σύγκριση μεταξύ τους.
5. Τέλος να διατυπωθούν συμπεράσματα για την οργάνωση των σχέσεων της τάξης τους.

Προσοχή: ο καθηγητής να εξηγήσει στους μαθητές ότι η παραπάνω εργασία γίνεται καθαρά για εκπαιδευτικούς σκοπούς και όχι για να δημιουργήσει οποιοδήποτε πρόβλημα στις σχέσεις μεταξύ των παιδιών.

Εργασίες για το σπίτι

Εργασία 1η

Έρευνα που έγινε 1998 σε σχολεία της Αττικής από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, υπό την εποπτεία της ερευνήτριας Αφροδίτης Τεπέρογλου, έδωσε τα παρακάτω αποτελέσματα για το: ποιο είναι το πιο σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η γενιά των νέων.

Το πιο σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η νέα γενιά	%
Τα ναρκωτικά, το AIDS, οι εξαρτήσεις.	41
Η ανεργία, ο ανταγωνισμός και τα οικονομικά προβλήματα.	33
Η έλλειψη επικοινωνίας και η ισοπέδωση των αξιών.	16

Να παρουσιάσετε τα στοιχεία του πίνακα:

- α) με ραβδόγραμμα
- β) με κυκλικό διάγραμμα

Εργασία 2η

Η ίδια έρευνα έδωσε τα παρακάτω αποτελέσματα για το: τι κάνουν οι νέοι στον ελεύθερο χρόνο τους.

Τι κάνουν οι νέοι στον ελεύθερο χρόνο τους	%
Παίζουν ποδόσφαιρο, μπάσκετ, βόλεϊ	52
Παρακολουθούν θέατρο, κινηματογράφο	81
Πηγαίνουν σε μπαράκια, ντίσκο, καφετέριες	83
Διαβάζουν εξωσχολικά βιβλία	61
Παρακολουθούν τηλεόραση	87
Ακούνε μουσική	96
Διαθέτουν χρόνο κάνοντας βόλτες και συναντώντας φίλους	93

Να παρουσιάσετε τα στοιχεία του πίνακα:

- α) με απλό ιστόγραμμα
- β) με πολύγωνο συχνότητας
- γ) με ραβδόγραμμα

1. Να επιλέξετε με τη βοήθεια του καθηγητή ή της καθηγήτριας και να δείτε δυο (2) παλιές Ελληνικές ταινίες. Να καταγράψετε τις κοινωνικές αξίες που προβάλλονται με αυτές, να τις παρουσιάσετε και να τις συζητήσετε στην τάξη. Σε ποια μορφή κοινωνικής έρευνας εντάσσεται η παραπάνω εργασία;
2. Με τη βοήθεια του καθηγητή της πληροφορικής, μέσω INTERNET, να συγκεντρωθούν τα πρωτοσέλιδα ορισμένων εφημερίδων για ένα χρονικό διάστημα και αφού κατηγοριοποιήσετε τους τίτλους (θέματα: πολιτικά, οικονομικά, παιδείας, κοινωνικά προβλήματα κ. τ. λ.), ανάλογα με το θέμα, να τα παρουσιάσετε σε διαγράμματα στην τάξη και να γίνει συζήτηση.

Εργασία 3η

Πηγή

«Το να δομηθεί ένα καλό ερωτηματολόγιο είναι πολύ δυσκολότερο απ' ό,τι μπορεί να φαντάζεστε.(...) Πρέπει κανείς να προσέξει πώς θα επιλέξει τον τύπο των ερωτήσεων, πώς να γράψει τις ερωτήσεις, πώς θα σχεδιάσει, θα χειριστεί, θα μοιράσει και θα εξασφαλίσει την επιστροφή των ερωτηματολογίων. (...)

Ποιες ακριβώς Πληροφορίες χρειάζεστε;

Η προκαταρκτική σας μελέτη και ο σχεδιασμός της έρευνάς σας θα έχουν καθορίσει τις σημαντικές περιοχές της έρευνας. Ανατρέξτε στην υπόθεση σας ή στους αντικειμενικούς σκοπούς σας, κι αποφασίστε ποιες ερωτήσεις θα χρειαστεί να διατυπώσετε για να τους προσεγγίσετε. Έπειτα γράψτε όλες τις πιθανές ερωτήσεις σε κάρτες ή σε ξεχωριστά φύλλα χαρτί, για να βοηθήσετε στην κατάταξη που θα γίνει σ' ένα επόμενο στάδιο. Θα χρειαστεί να γίνουν αρκετές προσπάθειες βελτίωσης της διατύπωσης των ερωτήσεων, ώστε να αποφύγετε τις διφορούμενες έννοιες και να επιτύχετε το επίπεδο ακριβείας που είναι απαραίτητο για να βεβαιωθείτε ότι τα υποκείμενα θα καταλάβουν ακριβώς αυτό που ρωτάτε. Να ελέγχετε ότι η

γλώσσα σας δεν περιλαμβάνει ειδική ορολογία, να αποφασίσετε ποιο τύπο ερωτήσεων θα χρησιμοποιήσετε, και να βεβαιωθείτε ότι θα είστε ικανοί να κατατάξετε και να αναλύσετε τις απαντήσεις.»

JUDITH BELL: *Μεθοδολογικός σχεδιασμός παιδαγωγικής και κοινωνικής έρευνας*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1997, σελ 121 - 122)

Στη διάρκεια του σχολικού έτους να προετοιμαστεί και να πραγματοποιηθεί έρευνα, μετά από συνεννόηση με τη διεύθυνση του σχολείου, για ένα θέμα που θα επιλέξουν οι μαθητές είτε σε επίπεδο σχολείου είτε σε επίπεδο περιοχής.

- α) Να ακολουθηθούν όλα τα στάδια που περιλαμβάνει ο κύκλος της κοινωνικής έρευνας.
- β) Η ερμηνεία των δεδομένων να παρουσιαστεί στην τάξη καθώς και στον πίνακα ανακοινώσεων του σχολείου.

Βιβλιογραφία:

JUDITH BELL: *Μεθοδολογικός σχεδιασμός παιδαγωγικής και κοινωνικής έρευνας*. Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1997.

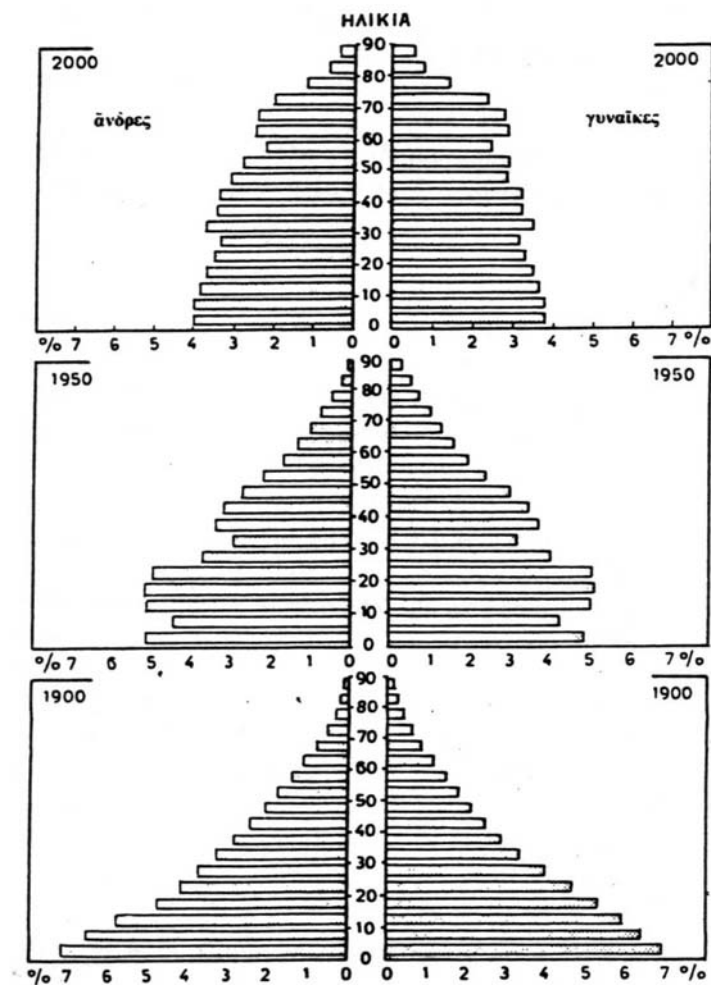
ΦΙΛΙΑΣ Β. (γενική εποπτεία) κ. ά.: *Εισαγωγή στη Μεθοδολογία και τις Τεχνικές των Κοινωνικών Ερευνών*. Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1977.

ΠΟΛΥΖΟΣ Ν.: *Δημογραφική Πρόκληση*. Εκδ. Εξάντας, Αθήνα 1981.

Εργασία για το σχολείο

- Να φωτοτυπηθεί και να δοθεί στους μαθητές και τις μαθήτριες από μια φωτοτυπία με τους παρακάτω πίνακες.

Πυραμίδες ηλικιών των ετών 1900, 1950 και 2000

Αφού μελετηθεί να παρουσιαστούν στην τάξη οι παρατηρήσεις και τα συμπεράσματα.

